

ΕΝΤΗΕΤΟ.18

30.12.1936: Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΚΑΛΕΙ ΤΟΥΣ ΕΞΟΡΙΣΤΟΥΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΕΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟ ΜΥΛΩΝΑ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΟ ΜΥΡΙΑΝΘΕΑ ΝΑ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΟΥΝ ΚΑΤΑ ΠΟΣΟΝ ΕΠΙΜΕΝΟΥΝ ΣΤΗ ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΜΗ ΔΙΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΩΝ ΕΚΛΟΓΩΝ

Με την παράταση της εξορίας των Μητροπολιτών Κιτίου Νικοδήμου Μυλωνά και Κυρηναίας Μακαρίου Μυριανθέα αλλά και του αδιεξόδου στην εκλογή νέου Αρχιεπισκόπου στην Κύπρο, ο Νικόδημος Μυλωνάς που εγκαταστάθηκε στην Παλαιστίνη, φαίνεται ότι πείστηκε σε κάποιο στάδιο, προφανώς επηρεασμένος και από τη θέση του Οικουμενικού Πατριαρχείου και της ελληνικής Κυβέρνησης, ότι η μόνη διέξοδος για λύση του αρχιεπισκοπικού ήταν η διενέργεια εκλογών χωρίς να επιστρέψουν οι εξόριστοι μια και επέμενε να τους αρνείται κάτι τέτοιο η αποικιακή κυβέρνηση του Κυβερνήτη Σερ Ρίτμοντ Πάλμερ.

Με τη θέση της διενέργειας εκλογών συμφωνούσαν ακόμα και τα άλλα Πατριαρχεία με πρώτο το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας με τον Πατριάρχη Μελέτιο Μεταξάκη αλλά και η Εκκλησία της Ελλάδας.

Μόνο ο Πάλμερ δεν ήθελε εκλογές και μάλιστα ένα νέο Αρχιεπίσκοπο μέσα στα πόδια του. Τον βόλευε η κατάσταση που επικρατούσε χωρίς πολιτική ηγεσία και ιδιαίτερα Εκκλησιαστική.

Το 1936 ο Κιτίου Νικόδημος προέβη σε διάφορες ενέργειες, παράλληλα με εκείνες στις οποίες προέβαιναν εκείνοι που ήθελαν να δώσουν μια κάποια λύση στο αρχιεπισκοπικό ζήτημα. Ετσι με ένα υπόμνημά του "σε αρμόδιους ελληνικούς κύκλους" σύμφωνα με την εφημερίδα "Ελευθερία" της 11 Ιουνίου επεδίωκε "την προαγωγήν του ζητήματος" της εκλογής Αρχιεπισκόπου.

Εγραφε η εφημερίδα:

"Κατ' ασφαλεστάτας πληροφορίας μας εξ Αθηνών, ο εν Ιεροσολύμοις διαμένων Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κιτίου κ. Νικόδημος συνέταξε

μακροσκελές υπόμνημα επί του Αρχιεπισκοπικού ζητήματος Κύπρου, το οποίον και απέστειλεν εις αρμοδίους εν Αθήναις κύκλους επιδιώκων την προαγωγήν του ζητήματος.

Εν τω υπομνήματι του ο σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Κιτίου τονίζει ότι η παράτασις του Αρχιεπισκοπικού ζητήματος δημιουργεί μεγάλους κινδύνους διά την αυτοκέφαλον Εκκλησίαν της Κύπρου και το Ποίμνιον κινδύνους, οι οποίοι καθίστανται ολοένα σοβαρώτεροι επικαλείται δε την βοήθειαν των εν Αθήναις αρμοδίων προς προώθησιν της λύσεως του ζητήματος.

Κατά τας εν τω υπομνήματι εκτιθεμένας γνώμας του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου, η λύσις του ζητήματος δύναται να επιτευχθή διά της εις Κύπρον αποστολής αντιπροσώπων των δύο εξορίστων Μητροπολιτών Κιτίου και Κυρηνείας οίτινες και θα παρακαθήσουν εν συνόδω υπό την προεδρίαν του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πάφου κ. Λεοντίου διά να εκτελεσθούν τα υπό του Καταστατικού της Εκκλησίας Κύπρου και των συνοδικών κανόνων διαλαμβανόμενα προς εκλογήν Αρχιεπισκόπου.

Ο μέλλων να εκλεγθή θα χειροτονηθή υπό αντιπροσώπου ενός των γειτονικών Πατριαρχείων ήτοι του των Ιεροσολύμων ή του της Αλεξανδρείας.

Κατά τας αυτάς πληροφορίας μας η ανάγκη της επιβραχύνσεως της χηρείας του Αρχιεπισκοπικού θρόνου κρίνεται ως επιβαλλομένη εκ των πραγμάτων τόσο υπό των Εκκλησιών Αλεξανδρείας Ιεροσολύμων και Ελλάδος, όσον και υπό άλλων αρμοδίων κύκλων προς ους απηυθύνθη το υπόμνημα του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κιτίου".

Οι απόψεις του Κιτίου φαίνονται σε μια επιστολή που έγραψε στον Αντώνη Γεωργιάδη, μέλος της Θρονικής Επιτροπής.

Ο Γεωργιάδης έγραψε στον Κιτίου γύρω από την εκκλησιαστική κρίση:

" Αλοίμονον αν δεν είμεθα ικανοί να θυσιάζωμεν τουλάχιστον τας φιλοδοξίας μας χάριν του τόπου μας"... Η επιμονή σας να γίνουν εκλογαί με την

ελευθερίαν να εκλεγείτε. σεις θα εξευτελίσητε την ιδεολογικήν βάσιν του αγώνος σας, και θα δικαιώσητε τους καλοθελητές εκείνους, οι οποίοι διατείνονται ότι ο όλος αγώνας σας ήτο μια πολιτική αποβλέπουσα εις τον αρχιεπισκοπικόν θρόνον και μόνον εις αυτόν".

Στην απάντηση του ο Κιτίου κατηγορούσε τον Τοποτηρητή Λεόντιο για την καθυστέρηση στη διενέργεια εκλογών:

"Αγαπητέ φίλε κ. Γεωργιάδη.

Ελαβα όλα τα γράμματά σου σχετικώς επί του αρχιεπισκοπικού και του πολιτικού ζητήματος σκέψεις σου, θεωρώ καθήκον μου πρωτίστως να σε ευχαριστήσω θερμώς διά τας πληροφορίας και δη τας σκέψεις του, τας οποίας μου διαβιβάζεις και αι οποίαι ομολογώ ότι μου είναι πολύτιμοι. Οφείλω επίσης να σου δηλώσω ότι κατ' ανάγκην η απάντησις μου δεν είναι αναλυτική ούτε και θα γίνη πάντα τα υπό της επιστολής σου εγειρόμενα ζητήματα και τούτο διότι προ πάσης ενεργείας αναμένω την ενταύθα άφιξιν πληροφορητού περί της εσωτερικής καταστάσεως και ότι περί των αποτελεσμάτων υστάτης προσπαθείας παρά τω Τοποτηρητή όπως μεταπεισθή και θελήση να προσανατολισθή και προσανατολίση και τον αγ. Κυρηνείας προς την πραγματικότητα, ήτις από πολλού βοά, υπέρ της αμέσου πληρώσεως του χρεύοντος αρχιεπισκοπικού θρόνου, διότι οφείλω να ομολογήσω ότι ουδέν δύναμαι να κάμω, όπως μεταπείσω τον αγ. Κυρηνείας παρ' ότι επέτυχον και τούτο ελάχιστον και καταλήξαν εις μηδέν προ ενός έτους και ημίσεος.

Το όλον γράμμα σου και διατυπούμεναι περί ημών απόψεις σου ορμώνται εκ της εσφαλμένης βάσεως ότι το σχετικόν δημοσίευμα της "Πρωϊνής" απηχούσεν αντιλήψεις, προς αν συμφωνούμεν και ημείς, εξ ου συνάγεται ότι η κίνησις γίνεται τη υποδείξει μας.

Η τοιαύτη άποψις είναι τελείως εσφαλμένη χωρίς να θέλωμεν να είπωμεν μέχρι ποίας εκτάσεως συμβαίνει να συμπίπτονται εκτεθειμένα απόψεις σας προς τας ιδικάς μας, δηλούμεν ότι ουδένα έχομεν πληρεξουσιοδοτήση να προβή εις το αναφερόμενον

διάβημα ή να γράψω όσα εγράφησαν. Τούτο δε διότι δεν νομίζομεν ότι επέστη ο καιρός να προτιμήση τις την διά της δημοσιογραφίας εκπίεσιν της καταστάσεως προς λύσιν.

Περί της ανάγκης να γίνη το δυνατόν συντομώτερον η εκλογή αρχιεπισκόπου επείσθημεν από της επομένης του θανάτου του αιμνήστου Κυρίλλου και προς τούτο κατέτειναν και κατατείνουν αι προσπάθειάί μου.

Περί προσωπικών φιλοδοξιών δεν πρόκειται ασφαλώς, διότι ούτε τόσοσ ουτοπιστής είμαι, ούτε στερούμαι της κοινής λογικής να ίδω, ότι δεν αρκεί να εκλεγή τις ως αρχιεπίσκοπος, αλλ' υπολείπονται άπειροι αι δυσκολία, αι οποίοι ζήτημα είναι αν δύναται να υπερπηδηθώσιν. Αλλ' ασφαλώς δεν έχομεν φθάση ακόμη στο σημείον των υποψηφιοτήτων και να είναι βέβαιος ότι εάν αύτη είναι η δυσκολία και μόνη προς πρόοδον της εκλογής, δεν θα είμαι εκ των μελλόντων να περιμένουν να παρακληθούν διά να πράξουν το καθήκον των έναντι της εκκλησίας, ης την προϊούσαν φθοράν με πόνον ψυχής παρακολουθούμεν.

...Εν τούτοις οφείλομεν να προωθήσωμεν την λύσιν, διότι ασφαλώς η παρούσα κατάστασις δεν δύναται να παραταθή χωρίς τραγικάς ζημίας. Συνιστώμεν ουχ ήττον κάποιαν υπομονήν εισέτι και προσπάθειαν να μεταπεισθή ο τοπορητητής και εισηγηθή την πρόοδον της εκλογής δι' αντιπροσώπων ημών, και δη θελήση να πλησιάση την Κυβέρνησιν διά τας σχετικάς προς τούτο συνεννοήσεις, νοουμένου ότι οι αντιπρόσωποι θα έλθουν έξωθεν και θα γίνη ανάγκη να συγκροτηθούν συνελεύσεις, απαγορευόμεναι υπό τας παρούσας συνθήκας.

...Ελπίζω ότι οι λοιποί θα θελήσουν να προσέξουν τα πράγματα εν τη ρεαλιστική των απόψει, και ουχί με τον συνήθη ρωμαντικόν τρόπον. Εξ αυτού του γράμματος σου αντιλαμβάνομαι ότι και η ιδική σου γνώμη είναι να γίνη η εκλογή κατά συμφωνίαν των Συνοδικών, διά να προληφθούν περιπλοκαί και αγώνες, οίτινες προώρισται να συντρίψουν ό,τι απέμεινεν

ορθόν.

Ο ΚΙΤΙΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

Ο Κυρηναίος Μακάριος όμως ενώ δεχόταν αυτές τις εισηγήσεις έθετε όρους που στην ουσία οδηγούσαν σε αναβολή της εκλογής. Οι όροι του δεν ήταν παράλογοι, αλλά με την επιμονή του Πάλμερ να μη δεσμεύεται και να αφήσει τα πράγματα να παίρνουν την πορεία τους στην ουσία τωπιλλίζονταν οι προσπάθειες του Κιτίου και των άλλων Ιεραρχών.

Ο Μακάριος δεχόταν εκλογή Αρχιεπισκόπου με αντιπροσώπους από τα άλλα Πατριαρχεία, αλλά χωρίς αυτό να αποτελούσε προηγούμενον και όπως ο εκλεγόμενος θα γινόταν δεκτός χωρίς επιφυλάξεις ως Αρχιεπίσκοπος από τον Πάλμερ.

Τις απόψεις του Μακαρίου διερεύνησε Κύπριος που τον επισκέφθηκε στην Αθήνα και ο οποίος δήλωσε στην εφημερίδα "Ελευθερία" στις **31** Δεκεμβρίου **1936** ότι ο Κυρηναίος του είπε τα εξής:

" Δέχομαι την δι' αντιπροσώπων επίλυσιν του Αρχιεπισκοπικού ζητήματος υπό τους δύο αυτούς όρους συναινών αναστείλω αντιπρόσωπον".

Όταν αφεφέρθημεν εις την παρούσαν κατάστασιν της εκκλησίας, τας δημιουργηθείσας ανωμαλίας και την ανάγκην ρυθμίσεως τόσον του Αρχιεπισκοπικού, όσον και του εκκλησιαστικού ζητήματος, ο Μακαριώτατος Κυρηναίος μας απήντησε τα εξής:

"Τούτο ουδόλως με ανησυχεί και πτοεί".

Ενω οι δηλώσεις των δύο εξορίστων Μητροπολιτών έφθαναν στην Κύπρο και ο καθενας τις ερμήνευε όπως ήθελε, ο Λεόντιος έσπευσε να αποστείλει επιστολή σ' αυτούς στις **30** Δεκεμβρίου, **1936** με τις οποίες τους καλούσε να ξεκαθαρίσουν, εάν επέμεναν στη συνοδική απόφαση της **5ης** Φεβρουαρίου **1935**.

Τόνιζε ακόμα ότι ο ίδιος είχε σεβασθεί την απόφαση εκείνη "πλήρως μέχρι του νυν και εν ταις λεπτομερείαις αυτής" και ότι θα εφάρμοζε και στο μέλλον όλα τα συμφωνηθέντα εκτελώντας

"απαραγκλίτως πάντα τα εν αυτή".

Μέχρι να έλθει όμως η απάντηση τουλάχιστον του Κιτίου, στη Λευκωσία, συνερχόταν η θρονική επιτροπή στις **28** Ιανουαρίου **1937**. Ενα από τα θέματα της ήταν και η εκλογή Αρχιεπισκόπου.

Μόλις άρχισε η συνεδρία τα κληρικά και λαϊκά μέλη της Επιτροπής εισηγήθηκαν όπως συνταχθεί και υποβληθεί ψήφισμα προς τα μέλη της Ιεράς Συνόδου για επίσπευση της λύσης του Αρχιεπισκοπικού ζητήματος.

Ο Λεόντιος, όμως, ενόψη της αναμενόμενης απάντησης των Μητροπολιτών στην επιστολή του, απέφυγε να πάρει θέση και ζήτησε και απέσχε από τη σύνταξη του ψηφίσματος. Ενώ καταρτιζόταν μάλιστα το ψήφισμα ο Λεόντιος αποχώρησε από την αίθουσα, παρά το γεγονός ότι ο ίδιος πρόδρευε της συνεδρίας της Θρονικής Επιτροπής.

Το ψήφισμα της Επιτροπής του δόθηκε αργότερα και έχει ως εξής:

" Τα κληρικά και λαϊκά μέλη της Θρονικής Επιτροπής, επί τη ευκαιρία της συνεδρίας ταύτης προς έγκρισιν του απολογισμού και επιψήφισιν νέου προϋπολογισμού θεωρούν επίκαιρον να εκφράσουν την λύπην των διά την παρατεινομένην χηρείαν του αρχιεπισκοπικού θρόνου και ψηφίζουν:

Όπως παρακληθούν οι Άγιοι Συνοδικοί να επισπεύσουν την λύσιν του αρχιεπισκοπικού ζητήματος καθ' ότι η παράτασις της χηρείας του Αρχιεπισκοπικού θρόνου ουδένα σκοπόν εξυπηρετεί, αλλά τουναντίον επηρεάζει ουσιωδώς τα συμφέροντα και της Εκκλησίας και του λαού".

(Μεταγλώττιση)

" Τα κληρικά και λαϊκά μέλη της Θρονικής Επιτροπής, με την ευκαιρία της συνεδρίας αυτής προς έγκριση του απολογισμού και επιψήφιση νέου προϋπολογισμού θεωρούν επίκαιρο να εκφράσουν τη λύπη τους για την παρατεινόμενη χηρεία του αρχιεπισκοπικού θρόνου και ψηφίζουν:

Όπως παρακληθούν οι Άγιοι Συνοδικοί να επισπεύσουν τη λύση του αρχιεπισκοπικού ζητήματος καθ' ότι η παράταση της χηρείας του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου κανένα σκοπό δεν εξυπηρετεί, αλλά τουναντίον επηρεάζει ουσιωδώς τα συμφέροντα και της Εκκλησίας και του λαού".